

Quickscan Natuurwetgeving: **LOETEWEG – HAZERSWOUDE-DORP**

Arjan van Duijvenboden

4 januari 2016

DUIJVENBODEN
FOTOGRAFIE ADVIES ONDERZOEK

NATUUR

Inhoudsopgave

0. Wat houdt een “Quickscan Flora- en faunawet” in?	3
1. Inleiding	4
2. Methode	4
3. Plangebied en voorgenomen werkzaamheden	5
3.1 Beschrijving plangebied	5
3.2 Werkzaamheden	6
4. Resultaten	7
4.1 Literatuuronderzoek	7
4.2 Veldonderzoek	9
5. Effectenbeoordeling	11
5.1 Effecten op (mogelijk) aanwezige, beschermde soorten	11
5.2 Effecten op beschermde gebieden (N2000)	12
6. Advies voor uitvoering van de werkzaamheden	13
6.1 Afwijken van het advies	13
6.2 Zorgplicht	13
Algemeen bij FF-scans gebruikte literatuur	14
Bijlage 1: Soortentabellen Flora- en faunawet	17
Bijlage 2: De Flora- en faunawet	24
Bijlage 3: Locatie	25
Bijlage 4: Kaart werkzaamheden	26

0. Wat houdt een "Quickscan Flora- en faunawet" in?

Bij planning van werkzaamheden is meestal niet op het eerste gezicht duidelijk of er ter plaatse beschermde dier- en plantensoorten voorkomen. Gericht onderzoek hiernaar kan veel arbeid vergen, maar is bovendien vaak seizoensgebonden waardoor er veel tijd verloren zou gaan voordat de werkzaamheden kunnen beginnen.

Daarom is het gebruikelijk in de eerste plaats een **Quickscan Flora- en faunawet** uit te voeren. In dit onderzoek wordt in de praktijksituatie onderzocht welke biotopen aanwezig zijn. Vervolgens wordt in een bureaustudie en aan de hand van veldwaarnemingen een lijst gemaakt van beschermde soorten die in de omgeving voorkomen en die gebruik (kunnen) maken van de aanwezige biotopen. Op deze manier ontstaat een beeld van de **mogelijk voorkomende beschermde soorten**. Wanneer het aannemelijk is dat er beschermde soorten voorkomen en het onderzoek hiernaar kan snel worden uitgevoerd, wordt er soms voor gekozen dit direct uit te voeren. Dit is bijvoorbeeld het geval bij veel tabel 3-soorten, zoals reptielen, sommige vissen en vleermuizen. Aan de hand van deze literatuur- en veldstudie en de meest recente stukken over de Flora- en faunawet van het ministerie van EZ wordt een advies opgesteld. Dit advies kan inhouden dat er nader onderzoek moet worden gedaan, maar kan ook inhouden dat het onwaarschijnlijk is dat door de werkzaamheden beschermde diersoorten worden bedreigd.

Hoewel deze Quickscan met zorgvuldigheid is uitgevoerd, blijft de natuur een moeilijk in meetwaarden te vatten complex geheel. Het is daarom nooit mogelijk 100% zekerheid te geven over het al dan niet voorkomen van beschermde diersoorten, mede doordat het deels gaat om een momentopname. Hoe meer tijd er tussen dit ecologisch onderzoek en de daadwerkelijke uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden verstrijkt, hoe groter de kans dat er ter plaatse zaken veranderd zijn. Het is dan ook belangrijk dat uitvoerenden van een werk zich bewust zijn van de Flora- en faunawet zodat ter plaatse –indien nodig- kan worden ingespeeld op de aanwezigheid van beschermde soorten. Duijvenboden Natuur kan niet aansprakelijk worden gesteld wanneer er na deze Quickscan andere beschermde soorten worden aangetroffen.

1. Inleiding

De opdrachtgever is voornemens om de woning aan de Loeteweg 1a in Hazerswoude-Dorp te verplaatsen. Om te voorkomen dat bij het verplaatsen van de woning natuurwetgeving wordt overtreden en beschermde soorten worden geschaad, heeft de opdrachtgever DNatuur gevraagd een Quickscan Natuurwetgeving uit te voeren. In deze Quickscan worden de risico's voor beschermde soorten en gebieden in kaart gebracht en worden werkbare oplossingen aangedragen.

2. Methode

Om in beeld te brengen welke beschermde soorten mogelijk in het projectgebied voorkomen is de volgende onderzoeksinspanning verricht:

1 Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek bestaat uit het raadplegen van diverse bronnen met verspreidingsinformatie van soorten. Ook is de ligging van het projectgebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden bepaald.

2 Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek is een algemene potentiebepaling uitgevoerd, zodat informatie verkregen wordt over de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten. Ook is gericht gezocht naar beschermde soorten (op basis van ecologische kennis van beschermde soorten) waarbij gebruik is gemaakt van hulpmiddelen zoals een verrekijker.

3. Plangebied en voorgenomen werkzaamheden

In dit hoofdstuk wordt de begrenzing van het projectgebied beschreven en worden de voorgenomen werkzaamheden besproken.

3.1 Beschrijving plangebied

Het projectgebied betreft de woning aan de Loeteweg 1a te Hazerswoude-Dorp en het terrein hier direct omheen. Het projectgebied bestaat uit een bedrijfswoning, kassen, kwekerij, tuin, bestrating, akker (kale grond) en oeverbeschoeiing. De naastgelegen sloten behoren in principe niet tot het projectgebied. Op afbeelding 1 is het projectgebied op kaart weergegeven (rode omlijning).

afbeelding 1 | Overzicht van het projectgebied (rood omljnd, bron: PDOK luchtfoto 2014)

De afbeeldingen 2 tot en met 5 geven een impressie van het projectgebied. In bijlage 3 is de ligging van de locatie in relatie tot de omgeving weergegeven.

afbeelding 2 | Oeverbeschoeiing en sloot aan de noordwestzijde

afbeelding 3 | Deel van de kwekerij

afbeelding 4 | Vooraanzicht kas

afbeelding 5 | Beeld kwekerij

3.2 Werkzaamheden

De opdrachtgever is voornemens (een deel van) de kassen te slopen, een deel van de kwekerij anders te bestemmen. Hierbij wordt een deel van de huidige kwekerij woonhuis en een deel van de kwekerij wordt gesaneerd. Het is tijdens het schrijven van dit rapport onbekend wanneer de werkzaamheden zullen starten. In bijlage 4 is een tekening van het nieuwe ontwerp opgenomen.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het literatuuronderzoek en het veldbezoek besproken.

4.1 Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek bestaat uit het raadplegen van verspreidingsinformatie over beschermde soorten en de ligging van beschermde natuurgebieden ten opzichte van het projectgebied.

4.1.1 Verspreidingsinformatie

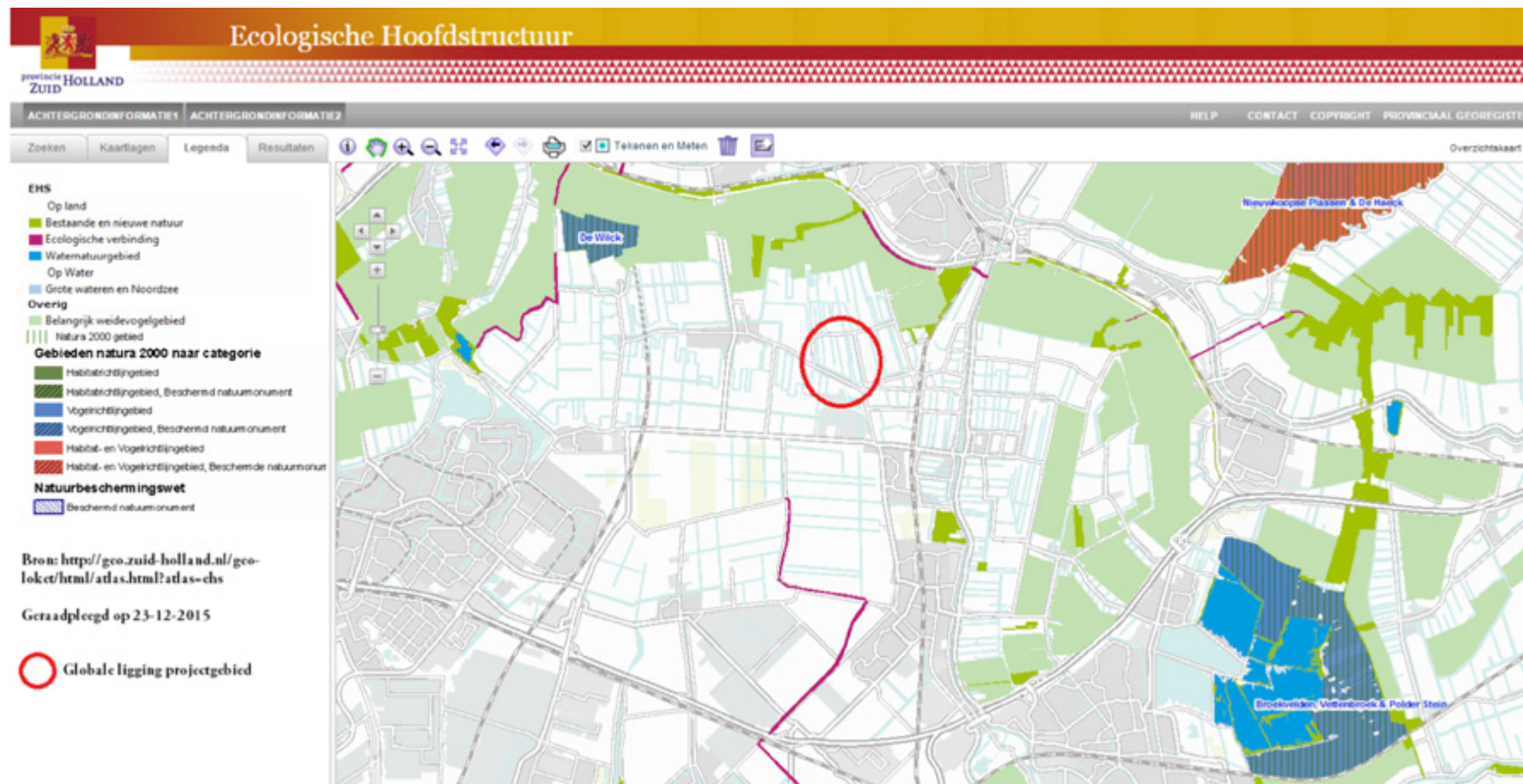
Om vooraf een beeld te verkrijgen van beschermde soorten die mogelijk aanwezig zijn, zijn diverse bronnen geraadpleegd zoals verspreidingsatlassen, google maps en de website www.telmeel.nl. De volgende soort(groep) en komen mogelijk in het projectgebied voor op basis van literatuuronderzoek:

Soort(groep)	Bron	Soort(groep)	Bron
Rugstreeppad	Telmeel	Ruige dwergvleermuis	Telmeel
Gele helmbloem	Telmeel	Watervleermuis	Telmeel
Klein glaskruid	Telmeel	Buizerd	Telmeel
Stijf hardgras	Telmeel	Gierzwaluw	Telmeel
Ringslang	Telmeel	Grote gele kwikstaart	Telmeel
Bittervoorn	Telmeel	Havik	Telmeel
Kleine modderkruiper	Telmeel	Ooievaar	Telmeel
Gewone dwergvleermuis	Telmeel	Slechtvalk	Telmeel
Laatvlieger	Telmeel	Otter	Telmeel
Meervleermuis	Telmeel	Platte schijfhoren	Telmeel
Rosse vleermuis	Telmeel		

tabel 1 | Mogelijk aanwezige beschermde soort(groep)en op basis van literatuuronderzoek

4.1.2 Relatie met natuurgebieden

Het projectgebied ligt hemelsbreed op circa 5,5 kilometer afstand van Natura 2000-gebied 'De Wilck'. De afstand in relatie met de geplande werkzaamheden, geven geen aanleiding om een negatief effect op dit Natura 2000-gebied te veronderstellen.

afbeelding 6 | Omgeving projectgebied (rood omcirkeld) in relatie tot diverse wetgeving- en beleidskaders. Bron: Geoloket Zuid-Holland¹

4.2 Veldonderzoek

Het veldonderzoek bestaat uit het inschatten van de potentiële aanwezigheid van beschermde soorten in het projectgebied (op basis van het literatuuronderzoek) en het vaststellen van reeds aanwezige soorten door gericht zoek- en luisterwerk. Het veldbezoek is uitgevoerd op woensdag 16 december. Ten tijde van het veldbezoek was het grotendeels droog met tijdelijk een miezerbuitje. De temperatuur bedroeg circa 12 graden Celsius, wat vrij warm is voor de tijd van het jaar. Er kan zelfs gesproken worden van een uitzonderlijk warm najaar².

4.2.1 [Grondgebonden] zoogdieren

Het projectgebied wordt intensief gebruikt voor kwekerijdoeleinden. Algemene grondgebonden zoogdieren zijn te verwachten, zoals huisspitsmuis, egel en mol (allen tabel 1) en kunnen mogelijk incidenteel voorkomen. De otter heeft oevers, voedsel en rust nodig, deze elementen zijn niet aanwezig in het projectgebied. Overige tabel 2 en 3 beschermde zoogdieren zijn uitgesloten vanwege afwezigheid op basis van verspreiding.

4.2.2 Vleermuizen

De bedrijfswoning en het werkgebouw zijn geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en mogelijk Meervleermuis. Vooral voor laatvlieger lijken beide gebouwen potentieel geschikt aangezien dit voornamelijk een plattelandsoort is die onder dakpannen leeft. Rosse vleermuizen verblijven in bomen en worden dus uitgesloten. De akkers bieden geen geschikt biotoop voor vleermuizen. De schuur/loods is geheel enkelwandig en heeft geen luiken, lage donkere muren, vliering of andere mogelijke plekken om in weg te kruipen. Daardoor is de loods ongeschikt voor aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen.

Het projectgebied kan onderdeel van een foerageergebied uitmaken, maar het is onwaarschijnlijk dat de projectlocatie als essentieel kan worden aangemerkt vanwege de beperkte grootte en de aanwezige elementen.

4.2.3 Planten

Op basis van het literatuuronderzoek werden de volgende beschermde planten mogelijk in het projectgebied verwacht: gele helmblom, klein glas-kruid en stijf hardgras. Vanwege het relatief warme najaar is de standaard-groeiperiode van planten flink verlengd. Van alle drie de soorten zouden vegetatieve delen aangetroffen kunnen worden (al dan niet bovengronds

afbeelding 7 | Bedrijfsgebouw en bedrijfswoning zijn beide potentieel geschikt voor verblijfplaatsen van vleermuizen

afgestorven). Aangezien geen van deze planten zijn aangetroffen, is het uitgesloten dat deze voorkomen op de projectlocatie. Er is aanvullend gezocht naar overige beschermde soorten, maar deze zijn niet aangetroffen.

4.2.4 Vissen en weekdieren

In de watergangen rond het perceel kunnen mogelijk beschermde vissen en weekdieren voorkomen, dit betreft de soorten: kleine modderkruiper, bitertvoorn en/of platte schijfhoren.

Aangezien de nieuw te graven sloten pas na realisatie in verbinding worden gesteld met de Padesche Wetering, worden negatieve effecten op mogelijk aanwezige soorten voorkomen.

4.2.5 Amfibieën en reptielen

Op basis van het literatuuronderzoek worden rugstreeppad en ringslang mogelijk verwacht binnen het projectgebied. Van beide soorten zijn geen sporen of individuen aangetroffen tijdens het veldbezoek. Vanwege het antropogene karakter (voornamelijk bebouwing en tuin) van de projectlocatie in combinatie met de afwezigheid van essentiële biotoopelementen, zoals vergraafbaar zand, overwinteringsholtes, ondiep water en flauwe oevers of broeihopen, wordt de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen uitgesloten voor deze soorten. Wel kan door bouwactiviteit geschikt voortplantingsbiotoop ontstaan in de vorm van ondiepe (zand)plasjes. Aangezien de rugstreeppad een mobiele soort is, dienen ondiepe waterplassen in het voortplantingsseizoen (globaal van april tot en met augustus) voorkomen te worden. Ook dient de opslag van planken en andere (bouw)materialen op zo'n wijze plaats te vinden dat deze in het najaar vanaf oktober onbereikbaar zijn voor langskomende individuen (in verband met winterverblijven).

4.2.6 Vogels met een jaarrond beschermd nest

Op basis van het literatuuronderzoek werden de volgende soorten mogelijk verwacht: buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, ooievaar, slechtvalk. Voor buizerd, havik en slechtvalk is geen geschikt biotoop aanwezig, namelijk grote, hoge (naald)bomen of gebouwen. Ooievaars broeien op nestpalen, deze zijn niet aanwezig. Grote gele kwikstaart is een broedvogel van beken en beekoevers, dit biotoop is niet aanwezig. Voor gierzwaluw is het gebouw in principe hoog genoeg, deze soort broedt echter vrijwel uitsluitend in dorpskernen en steden. Op de projectlocatie zijn onvoldoende mogelijkheden voor de vestiging van een kolonie en daarom wordt deze soort uitgesloten.

Op basis van de bekende verspreidingskaarten wordt de huismus niet verwacht. Ten tijde van het veldbezoek zijn ook geen huismussen waargenomen in het projectgebied en in de ruime omgeving. Huismussen zijn jaarrond aanwezig op plekken waar ze broeden en kunnen dus uitgesloten worden.

Er zijn geen verblijfplaatsen van categorie 5 broedvogels aangetroffen, zoals boerenwaluw of huiswaluw. Oude nesten van deze soorten zouden zichtbaar moeten zijn tijdens het veldbezoek en kunnen dus uitgesloten worden. Tijdens het veldbezoek zijn geen overige jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Ook zijn verder geen uitwerpselen, eischalen of poepsporen gevonden.

4.2.7 Vogels zonder jaarrond beschermd nest

Tijdens het veldbezoek is een roepende roodborst aangetroffen. Alle boschages (inclusief kweekmateriaal) kunnen dienen als broedplaats voor kleine zangvogels, zoals bijvoorbeeld winterkoning, roodborst en merel. In het water kunnen algemene watervogels, zoals de meerkoet, tot broeden komen. Dit is relevant als binnen 20 meter van een broedgeval werkzaamheden plaatsvinden.

5. Effectenbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de (mogelijke) effecten van de werkzaamheden op beschermde soorten en gebieden beoordeeld.

5.1 Effecten op (mogelijk) aanwezige, beschermde soorten

Van Nederlandse flora en fauna zijn veel soortgegevens bekend. Op basis

van deze atlassen, biotoop, streekennis, en de drie Ff-wet tabellen (bijlage 1) is het mogelijk een overzicht op te stellen met mogelijk voorkomende en waargenomen beschermde soorten, te zien in tabel 1 van dit rapport. Alleen de waargenomen en waarschijnlijk voorkomende soorten van tabel 2, 3 en Habitatrichtlijn IV zijn weergegeven voor dit projectgebied, omdat het voorkomen van soorten uit tabel 1 geen effect heeft op de uitvoering van de werkzaamheden. Voor deze soorten geldt namelijk een algemene vrijstelling.

Soort(groep)	tabel	Literatuur				Waargenomen				Mogelijke overtreding wetsartikel	Maatregel of uitvoeren vervolgonderzoek
		migratie/vliegroute	foerageer	Broed/voortplanting	verblijf	migratie/vliegroute	foerageer	Broed/voortplanting	verblijf		
Vleermuizen	3		1	1	1					9, 11	Indien werkzaamheden aan het bedrijfsgebouw of de bedrijfswoning plaatsvinden, dient nader onderzoek naar vleermuizen verricht te worden. • Gewone dwergvleermuis (k, z, p, w*) • Laatvlieger (k, z, p, w) • Ruige dwergvleermuis (p, w)
Zangvogels (vogels zonder jaarrond beschermd nest)	VRL			1				1		9, 11	Werken buiten het broedseizoen of na broedvogelinspectie door een ecooloog.
Rugstreeppad	3	1		1						9, 11	Voorkom dat er tijdens de bouwactiviteiten ondiepe waterplassen, hopen met vergraafbaar zand of schuilplaatsen (zoals hopen met planken) ontstaan.
Vissen en weekdieren	3		1	1	1					9, 11	Nieuwe watergang vooraf graven en daarna pas in verbinding stellen met de Padesche Wetering.

tabel 2 | Potentieel voorkomende en waargenomen soorten op de locatie die schade kunnen ondervinden van de voorgenomen werkzaamheden

*k=kraamverblijfplaats, z = zomerverblijfplaats, p = paarverblijfplaats en w = winterverblijfplaats

5.1.1 Vleermuizen

Voor vleermuizen kunnen werkzaamheden aan het bedrijfsgebouw of -woning effecten hebben op mogelijk aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen van laatvlieger, ruige dwergvleermuis of gewone dwergvleermuis. Dit geldt voor werkzaamheden zoals bijvoorbeeld verbouwen, slopen of renoveren. De mogelijk aanwezige verblijfplaatsen kunnen mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen aantasten of vernietigen. Dit is verboden onder de Flora- en faunawet.

5.1.2 Vogels zonder jaarrond beschermd nest

Alle struwelen, bosschages en bomen vormen potentieel broedbiotoop voor diverse zangvogels. Om verstoring in het broedseizoen te voorkomen, dient buiten het broedseizoen (globaal van 15 maart – 15 augustus) gewerkt te worden. Indien dit niet mogelijk is dient een broedvogelinspectie uitgevoerd te worden door een ecooloog. Indien door een ecooloog vastgesteld wordt dat er geen broedende vogels aanwezig zijn, kunnen de geplande werkzaamheden alsnog doorgang vinden.

5.1.3 Rugstreeppad

Momenteel zijn geen vaste- rust- en of verblijfplaatsen van de rugstreeppad aanwezig. Tijdens de bouwactiviteiten zou wel geschikt biotoop kunnen ontstaan. Indien de maatregelen uit tabel 2 worden opgevolgd, wordt voorkomen dat beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen ontstaan.

5.1.4 Vissen en weekdieren

Het graven van nieuwe sloten kan plaatsvinden zonder negatieve effecten op eventueel voorkomende beschermde soorten. Dit kan uitgevoerd worden door eerst de nieuwe sloten te graven en pas op het laatst in verbinding te stellen met de Padesche Wetering. Zo wordt voorkomen dat beschermde soorten op de werklocatie aanwezig zijn.

5.2 Effecten op beschermde gebieden (N2000)

De afstand in relatie met de geplande werkzaamheden, geeft geen aanleiding om een negatief effect op dit Natura 2000-gebied te veronderstellen. Negatieve effecten zijn daarom niet aan de orde en vervolgstappen zijn niet nodig.

6. Advies voor uitvoering van de werkzaamheden

Om overtreding van de Ff-wet te voorkomen, adviseert DNatuur het volgende:

- **Laat –als bedrijfspand of woning worden gesloopt of verbouwd– een vleermuisonderzoek uitvoeren om aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aan te tonen of uit te sluiten, voordat de werkzaamheden plaats vinden. Dit onderzoek omvat minimaal 4 bezoeken tussen mei en oktober.**
- **Verricht de werkzaamheden buiten het broedseizoen om verstoring van broedvogels te voorkomen. Het is ook mogelijk om de aanwezige groenelementen, zoals hagen en boompjes te verwijderen voor aanvang van het broedseizoen zodat broedende vogels voorkomen worden.**
- **Voorkom ondiepe waterplassen, hopen met vergraafbaar zand en hopen met stobben (boomstronken) in en rond de directe omgeving van het bouwterrein.**

6.1 Afwijken van het advies

Het ecologisch werkadvies is opgesteld om te voorkomen dat er overtreding van de Ff-wet plaatsvindt. Soms kan door externe factoren het advies echter niet volledig in het werk worden ingepast. Er dient dan een deskundige (volgens de normen binnen de Ff-wet) te worden geraadpleegd. Deze kan bepalen of de veranderde werkzaamheden zo kunnen worden uitgevoerd dat de beschermde soorten niet worden geschaad. Afwijken van het advies is dus soms mogelijk, maar onder deskundige begeleiding.

Het uitsteken van beschermde planten, het vangen van beschermde dieren en het elders terugplaatsen gebeurt altijd onder begeleiding van en op aanwijzing van een ecologisch deskundig persoon met kennis van de betreffende soorten.

6.2 Zorgplicht

Altijd geldt de **zorgplicht**, die zegt dat dieren niet onnodig mogen worden verstoord of gedood. Het is verstandig de aannemer hiervan op de hoogte te stellen en bij een vermoeden van mogelijk overtreden van de Flora- en faunawet tijdens de werkzaamheden een ecooloog om advies te vragen.

Algemeen bij FF-scans gebruikte literatuur

- 1 Anonymus: Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten, Ministerie van LNV
- 2 Anonymus: Protocol voor vleermuisinventarisaties, GaN, Zoogdiervereiniging, NGB 2012
- 3 Anonymus: Natuurkalender tabel 3 Soorten, Ministerie van LNV, 2006
- 4 Grimmberger, Schober: Europese vleermuizen, Tirion, 2001
- 5 Lange, Twisk, Winden, Diepenbeek: Zoogdieren van West-Europa. KNNV, 1994
- 6 Broekhuizen et al: Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV, 1992
- 7 Diepenbeek: Veldgids Diersporen. KNNV, 1999
- 8 Heimans, Heinsius, Thijsse, Geïllustreerde flora van Nederland, Versluis, Amsterdam, 1983
- 9 Nijssen, de Groot, De vissen van Nederland, KNNV, 1987
- 10 Brink, Ecologische atlas van de Dagvlinders van Noordwest Europa, Schuyt & co, 1992
- 11 Wynhoff, Swaay, van der Made, Veldgids Dagvlinders, KNNV, 1999
- 12 Kleukers en Krekels, Veldgids sprinkhanen en krekels, KNNV, 2004
- 13 Bellmann, Gids van Bijen, Wespen en Mieren, Tirion, 2003
- 14 Harde, Severda, Kevers, Thieme 1983
- 15 Bos, Wasscher, Veldgids Libellen, KNNV, 1997
- 16 Gedragscode Ff-wet, Unie van waterschappen, 2012
- 17 Natuurwaardenkaart Katwijk, VOFF 2008
- 18 www.telmee.nl

Websites

¹ <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=ehs>

² <http://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/opnieuw-uitzonderlijk-warm-jaar-voor-europa>

ONDERZOEK, RAPPORTAGE & FOTOGRAFIE DNATUUR

Arjan van Duijvenboden • 06 448 103 72 • arjan@dnatuur.nl

www.dnatuur.nl

OPMAAK BLUE ROBIN DTP, KATWIJK

Arnold Meijer • 06 135 98 079 • arnold@bluerobin.nl • www.bluerobin.nl

Bijlage 1: Soortentabellen Flora- en faunawet

Waarom deze lijst?

Waarom deze lijst?

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door zijn beschermd is in 2009 aangepast. Deze indicatieve lijst helpt u om te bepalen of u ontheffing nodig heeft van de Flora- en faunawet en om te kijken welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn. Op het eerste deel van de lijst staan soorten met nesten die in principe jaarrond zijn beschermd. Het tweede deel bestaat uit nesten die niet jaarrond zijn beschermd (categorie 5), maar waarvan inventarisatie gewenst is.

De ingevulde lijst kunt u meesturen met uw ontheffingsaanvraag voor een ruimtelijke ingreep. Komt bij uw project een vogelsoort voor die niet op de lijst staat? Vul dan de naam in onderaan de lijst. Een deskundige kan adviseren in welke categorie het nest van de vogel valt en welke maatregelen u moet nemen.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op www.minlnv.nl/loket. Of bel met Het LNV-Loket: 0800 – 22 333 22 (op werkdagen van 8.30 tot 16.30 uur).
Meer informatie over soorten(bescherming) kunt u vinden op: www.minlnv.nl/loket, www.natuurloket.nl, www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.minlnv.nederlandsesoorten.nl.

Algemene gegevens per soort		Gegevens per soort bij ruimtelijke ingreep (invullen)						
Vogels die sinds 1973 voorkomen als broedvogel in Nederland	Aantal broedparen (SOVON broedvogeljaar 2002)	Koloniebroeder	Aanwezig in bebouwde omgeving	Aanwezig in (beschermde) natuurgebieden	Categorie vaste nesten (zie "Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen")	Hoe groot is de kans dat de soort wordt aangetroffen tijdens het project?	Heeft de soort voldoende gelegenheid om zelfstandig een natuurlijk alternatief nest te vinden?	Is er voldoende mogelijkheid om met succes een kunstmatig alternatief nest aan te bieden?
Boomvalk	750 - 1.000	nee	nee	ja	4		ja / nee	ja / nee
Buizerd	8.000 - 10.000	nee	nee	ja	4		ja / nee	ja / nee
Gierzwaluw	30.000 - 60.000	nee	ja	nee	2		ja / nee	ja / nee
Grote gele kwikstaart	240 - 300	nee	nee	ja	3		ja / nee	ja / nee
Havik	2000	nee	nee	ja	4		ja / nee	ja / nee

Algemene gegevens per soort		Gegevens per soort bij ruimtelijke ingreep (invullen)						
Vogels die sinds 1973 voorkomen als broedvogel in Nederland	Aantal broedparen (SOVON broedvogeljaar 2002)	Koloniebroeder	Aanwezig in bebouwde omgeving	Aanwezig in (beschermde) natuurgebieden	Categorie vaste nesten (zie "Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen")	Hoe groot is de kans dat de soort wordt aangetroffen tijdens het project?	Heeft de soort voldoende gelegenheid om zelfstandig een natuurlijk alternatief nest te vinden?	Is er voldoende mogelijkheid om met succes een kunstmatig alternatief nest aan te bieden?
Huismus	500.000 - 1.000.000	ja	ja	nee	2		ja / nee	ja / nee
Kerkuil	1750	nee	ja	nee	3		ja / nee	ja / nee
Oehoe	3	nee	nee	ja	3		ja / nee	ja / nee
Ooievaar	400	nee	ja	nee	3		ja / nee	ja / nee
Ransuil	5000	nee	nee	ja	4		ja / nee	ja / nee
Roek	60.000 - 65.000	ja	ja	nee	2		ja / nee	ja / nee
Slechtvalk	8 - 10	nee	ja	ja	3		ja / nee	ja / nee
Sperwer	4500	nee	nee	ja	4		ja / nee	ja / nee
Steenuil	6000	nee	ja	nee	1		ja / nee	ja / nee
Wespendief	700	nee	nee	ja	4		ja / nee	ja / nee
Zwarte vrouw	0 - 1 (onregelmatig)	nee	nee	ja	4		ja / nee	ja / nee
Niet jaarrond beschermd, inventarisatie wel gewenst								
Blauwe reiger	10.000 - 13.000	ja	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee
Boerenzwaluw	100.000 - 200.000	nee	ja	nee	5		ja / nee	ja / nee
Bonte vliegenvanger	14.000 - 18.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee
Boomklever	16.000 - 20.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee
Boomkruiper	80.000 - 120.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee
Bosuil	5000	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee
Brilduiker	15 - 20	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee
Draaihals	50 - 65	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee
Eidereend	8.000 - 10.000	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee
Ekster	40.000 - 60.000	nee	ja	nee	5		ja / nee	ja / nee
Gekraagde roodstaart	23.000 - 30.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee

Algemene gegevens per soort		Gegevens per soort bij ruimtelijke ingreep (invullen)							
Vogels die sinds 1973 voorkomen als broedvogel in Nederland	Aantal broedparen (SOVON broedvogelAtlas 2002)	Koloniebroeder	Aanwezig in bebouwde omgeving	Aanwezig in (beschermde) natuurgebieden	Categorie vaste nesten (zie 'Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen')	Hoe groot is de kans dat de soort wordt aangetroffen tijdens het project?	Heeft de soort voldoende gelegenheid om zelfstandig een natuurlijk alternatief nest te vinden?	Is er voldoende mogelijkheid om met succes een kunstmatig alternatief nest aan te bieden?	Welke actie is mogelijk? Bijvoorbeeld: Buiten de broedtijd mitigerende maatregelen nemen, vergoeding aanvragen of iets anders?
Glanskop	12.000 - 15.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Grauwe vliegenvanger	20.000 - 30.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Groene specht	6.000 - 7.500	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Grote bonte specht	55.000 - 65.000	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Hop	0 - 1	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Huiszwaluw	110.000 - 125.000	nee	ja	nee	5		ja / nee	ja / nee	
Ijsvogel	300 - 400	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Kleine bonte specht	4.500 - 5.500	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Kleine vliegenvanger	onregelmatig	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Koolmees	500.000 - 600.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Kortsnavelboomkruiper	75 - 100	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Oeverzwaluw	18.000 - 32.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Pimpelmees	125.000 - 200.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Raaf	60	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Ruigpootuil	1	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Spreeuw	500.000 - 900.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Tapuit	600 - 800	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Torenvalk	5.000 - 7.500	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Zeearend	1	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Zwarte kraai	70.000 - 100.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Zwarte mees	30.000 - 40.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Zwarte roodstaart	27.000 - 37.000	nee	ja	ja	5		ja / nee	ja / nee	
Zwarte specht	1.100 - 1.600	nee	nee	ja	5		ja / nee	ja / nee	

Algemene soorten

aardaker	Lathyrus tuberosus
akkerklokje	Campanula rapunculoides
brede wespenorchis	Epipactis helleborine
breed klokje	Campanula latifolia
dotterbloem*	Caltha palustris
gewone vogelmelk	Ornithogalum umbellatum
grasklokje	Campanula rotundifolia
grote kaardenbol	Dipsacus fullonum
kleine maagdenpalm	Vinca minor
knikkende vogelmelk	Ornithogalum nutans
koningsvaren	Osmunda regalis
slanke sleutelbloem	Primula elatior
zwanebloem	Butomus umbellatus
Zoogdieren	
aardmuis	Microtus agrestis
bosmuis	Apodemus sylvaticus
dwergmuis	Micromys minutus
bunzing	Mustela putorius
dwerfspitsmuis	Sorex minutus
gewone bosspitsmuis	Sorex araneus
egel	Erinaceus europaeus
haas	Lepus europeus
hermelijn	Mustela erminea
huisspitsmuis	Crocidura russula
konijn	Oryctolagus cuniculus
mol	Talpa europea
ondergrondse woelmuis	Pitymys subterraneus
ree	Capreolus capreolus
rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus
tweekleurige bosspitsmuis	Sorex coronatus
veldmuis	Microtus arvalis
vos	Vulpes vulpes
wezel	Mustela nivalis
woelrat	Arvicola terrestris
Reptielen en amfibieën	
bastaardkikker	Rana esculenta
bruine kikker	Rana temporaria
gewone pad	Bufo bufo
kleine watersalamander	Triturus vulgaris
meerkikker	Rana ridibunda

behaarde rode bosmier	Formica rufa
kale rode bosmier	Formica polyctena
stronkmier	Formica truncorum
zwartrugbosmier	Formica pratensis
Slakken	
wijngaardslak	Helix pomatia

**Overige soorten, niet zijnde
algemene soorten, soorten
van bijlage IV van de
EU Habitatrichtlijn en soorten
van bijlage I van het Besluit
vrijstelling beschermde dier-
en plantensoorten**

Zoogdieren			
damhert	Dama dama	groensteel	Asplenium viride
edelhert	Cervus elaphus	grote keverorchis	Listera ovata
eekhoorn	Sciurus vulgaris	grote muggenorchis	Gymnadenia conopsea
grijze zeehond	Halichoerus grypus	gulden sleutelbloem	Primula veris
grote bosmuis	Apodemus flavicollis	harlekijn	Orchis morio
steenmarter	Martes foina	herfstschroeforchis	Spiranthes spiralis
wild zwijn	Sus scrofa	hondskruid	Anacamptis pyramidalis
		honingorchis	Herminium monorchis
		jeneverbes	Juniperus communis
Reptielen en amfibieën		klein glaskruid	Parietaria judaica
alpenwatersalamander	Triturus alpestris	kleine keverorchis	Listera cordata
levendbarende hagedis	Zootoca vivipara	kleine zonnedaauw	Drosera intermedia
		klokjesgentiaan	Gentiana pneumonanthe
Dagvlinders		kluwenklokje	Campanula glomerata
moerasparelmoervlinder	Euphydryas aurinia	koraalwortel	Corallorhiza trifida
vals heideblauwtje	Lycaeides idas	kruisbladgentiaan	Gentiana cruciata
		lange ereprijs	Veronica longifolia
Vissen		lange zonnedaauw	Drosera anglica
bermpje	Noemacheilus barbatulus	mannetjesorchis	Orchis mascula
kleine modderkruiper	Cobitis taenia	maretak	Viscum album
meerval	Silurus glanis	moeraswespenorchis	Epipactis palustris
rivierdonderpad	Cottus gobio	muurbloem	Erysimum cheiri
		parnassia	Parnassia palustris
Vaatplanten		pijlscheefkelk	Arabis hirsuta sagittata
aangebrande orchis	Orchis ustulata	poppenorchis	Aceras anthropophorum
aapjesorchis	Orchis simia	prachtklokje	Campanula persicifolia
beenbreek	Narthecium ossifragum	purperorchis	Orchis purpurea
bergklokje	Campanula rhomboidalis	rapunzelklokje	Campanula rapunculus
bergnachtorchis	Platanthera chlorantha	rechte driehoeksvaren	Gymnocarpium robertianum
bijenorchis	Ophrys apifera	rietorchis	Dactylorhiza majalis
blaasvaren	Cystopteris fragilis		praetermissa
blauwe zeedistel	Eryngium maritimum	ronde zonnedaauw	Drosera rotundifolia
bleek bosvogeltje	Cephalanthera damasonium	rood bosvogeltje	Cephalanthera rubra
bokkenorchis	Himantoglossum hircinum	ruig klokje	Campanula trachelium
brede orchis	Dactylorhiza majalis majalis	schubvaren	Ceterach officinarum
bruinrode wespenorchis	Epipactis atrorubens	slanke gentiaan	Gentianella amarella
daslook	Allium ursinum	soldaatje	Orchis militaris
dennenorchis	Goodyera repens	spaanse ruiter	Cirsium dissectum
duitse gentiaan	Gentianella germanica	spindotterbloem	Caltha palustris araneosa
franjugentiaan	Gentianella ciliata	steenanjer	Dionthus deltoides
geelgroene wespenorchis	Epipactis muelleri	steenbreekvaren	Asplenium trichomanes
gele helmblom	Pseudofumaria lutea	stengelloze sleutelbloem	Primula vulgaris
gekleurde orchis	Dactylorhiza maculata	stengelomvattend havikskruid	Hieracium amplexicaule
groene nachtorchis	Coeloglossum viride	stijf hardgras	Catapodium ridigum

tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>
valkruid	<i>Arnica montana</i>
veenmosorchis	<i>Hammarbya paludosa</i>
veldgentiaan	<i>Gentianella campestris</i>
veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>
vleeskleurige orchis	<i>Dactylorhiza incarnata</i>
vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
vogelnestje	<i>Neottia nidus-avis</i>
voorjaarsadonis	<i>Adonis vernalis</i>
wantsenorchis	<i>Orchis coriophora</i>
waterdrieblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>
weideklokje	<i>Campanula patula</i>
welriekende nachtorchis	<i>Plantanthera bifolia</i>
wilde gagel	<i>Myrica gale</i>
wilde herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>
wilde kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>
wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>
wit bosvogeltje	<i>Cephalanthera longifolia</i>
witte muggenorchis	<i>Pseudorchis albida</i>
zinkviooltje	<i>Viola lutea calaminaria</i>
zomerklokje	<i>Leucojum aestivum</i>
zwartsteel	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>
Kevers	
vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>
Kreeftachtigen	
rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>

**Soorten van bijlage 1 van het
Besluit vrijstelling beschermde
dier- en plantensoorten en
soorten opgenomen in bijlage
IV van de EU-Habitatrichtlijn**

Bijlage 1 Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten		woudparelmoervlinder zilvervlek	Melitaea diomina Clossiana euphrosyne
Zoogdieren		Vaatplanten	
das	Meles meles	groot zeegras	Zostera marina
boomarter	Martes martes		
eikelmuis	Eliomys quercinus		
gewone zeehond	Phoca vitulina		
veldspitsmuis	Crocidura leucodon		
waterspitsmuis	Neomys fodiens		
Reptielen en amfibieën			
adder	Vipera berus		
hazelworm	Anguis fragilis		
ringslang	Natrix natrix		
vinpootsalamander	Triturus helveticus		
vuursalamander	Salamandra salamandra		
Vissen			
beekprik	Lampetra planeri		
bittervoorn	Rhodeus cericeus		
eirits	Phoxinus phoxinus		
gestippelde alver	Alburnoides bipunctatus		
grote modderkruiper	Misgurnus fossilis		
rivierprik	Lampetra fluviatilis		
Dagvlinders			
bruin dikkopje	Erynnis tages		
dwergblauwtje	Cupido minimus		
dwergdikkopje	Thymelicus acteon		
groot geaderd witje	Aporia crataegi		
grote ijsvogelvlinder	Limenitis populi		
heideblauwtje	Plebejus argus		
iepepage	Strymonidia w-album		
kalkgraslanddikkopje	Spialia sertorius		
keizersmantel	Argynnis paphia		
klaverblauwtje	Cyaniris semiargus		
purperstreeppeparelmoervlinder	Brenthis ino		
rode vuurvlinder	Palaeochrysophanus hippothoe		
rouwmantel	Nymphalis antiopa		
tweekleurig hooibeestje	Coenonympha arcania		
veenbesparelmoervlinder	Bolaria aquilonais		
veenhooibeestje	Coenonympha tullia		
veldparelmoervlinder	Melitaea cinxia		

Bijlage IV EU-Habitatrichtlijn**Zoogdieren**

baardvleermuis	Myotis mystacinus
bechstein's vleermuis	Myotis bechsteinii
bever	Castor fiber
bosvleermuis	Nyctalus leisleri
brandt's vleermuis	Myotis brandtii
bruinvis	Phocoena phocoena
euraziatische lynx	Lynx lynx
franjesaart	Myotis nattereri
gewonen dolfijn	Delphinus delphis
gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus
gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus
grijze grootoorvleermuis	Plecotus austriacus
grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrumequinum
hamster	Cricetus cricetus
hazelmuis	Muscardinus avellanarius
ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus
kleine dwergvleermuis	Pipistrellus pygmaeus
kleine hoefijzerneus	Pipistrellus hipposideros
laatvlieger	Eptesicus serotinus
meervleermuis	Myotis dasycneme
mopsvleermuis	Barbastella barbastellus
nathusius' dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii
noordse woelmuis	Microtus oeconomus
otter	Lutra lutra
rosse vleermuis	Nyctalus noctula
tuimelaar	Tursiops truncatus
tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus
vale vleermuis	Myotis myotis
watervleermuis	Myotis daubentonii
wilde kat	
witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus
witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus albirostris

Reptielen en amfibieën

boomkikker	Hyla arborea
geelbuikvuurpad	Bombina variegata
gladde slang	Coronella austriacus
heikikker	Rana arvalis
kamsalamander	Triturus cristatus
knoflookpad	Pelobates fuscus
muurhagedis	Podarcis muralis
poelkikker	Rana lessonae

poelkikker	Rana lessonae
rugstreeppad	Bufo calamita
vroedmeesterpad	Alytes obstetricans
zandhagedis	Lacerta agilis

Dagvlinders

donker pimpernelblauwtje	Maculinea naustithous
grote vuurvinder	Lycaena dispar
pimpernelblauwtje	Maculinea telephus
tijmblauwtje	Maculinea arion
zilverstreephooibeestje	Coenonympha hero

Libellen

bronslibel	Oxygastra curtisii
gaffellibel	Ophiogomphus cecilia
gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis
groene glazenmaker	Aeshna viridis
noordse winterjuffer	Sympecma paedisca
oostelijke witsnuitlibel	Leucorrhinia albifrons
rivierrombout	Stylurus flavipes
sierlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis

Vissen

houting	Conegonus oxyrrhynchus
steur	Acipenser sturio

Vaatplanten

drijvende waterweegbree	Luronium natans
groenknolorchis	Liparis loeselii
kruipend moerasscherm	Apium repens
zomerschroeforchis	Spiranthes aestivalis

Kevers

brede geelrandwaterroofkever	Dytiscus latissimus
gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus
heldenbok	Cerambyx cerdo
juchtleerkever	Osmoderma eremita

Weekdieren

bataafse stroommossel	Unio crassus
platte schijfhoren	Anisus vorticulus

Bijlage 2: De Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ff-wet) vormt samen met de Natuurbeschermingswet het belangrijkste juridisch kader voor bescherming van natuur in Nederland. De wet voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden, regelt de handel in en im- en export van beschermde diersoorten, de jacht en schadebestrijding. De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Het is een raamwet: in de wet staan hoofdlijnen. De uitwerking is geregeld in aparte besluiten en regelingen. De wet vervangt de Vogelwet 1936, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten, de Jachtwet, de Nuttige dierenwet 1914 en de soortenbescherming uit de Natuurbeschermingswet.

In de eerste jaren na de invoering was er veel onduidelijkheid over deze wet. In de praktijk leidden de nieuwe regels tot overbodig veel (administratieve) lasten. Ook werd de wet vaak genegeerd.

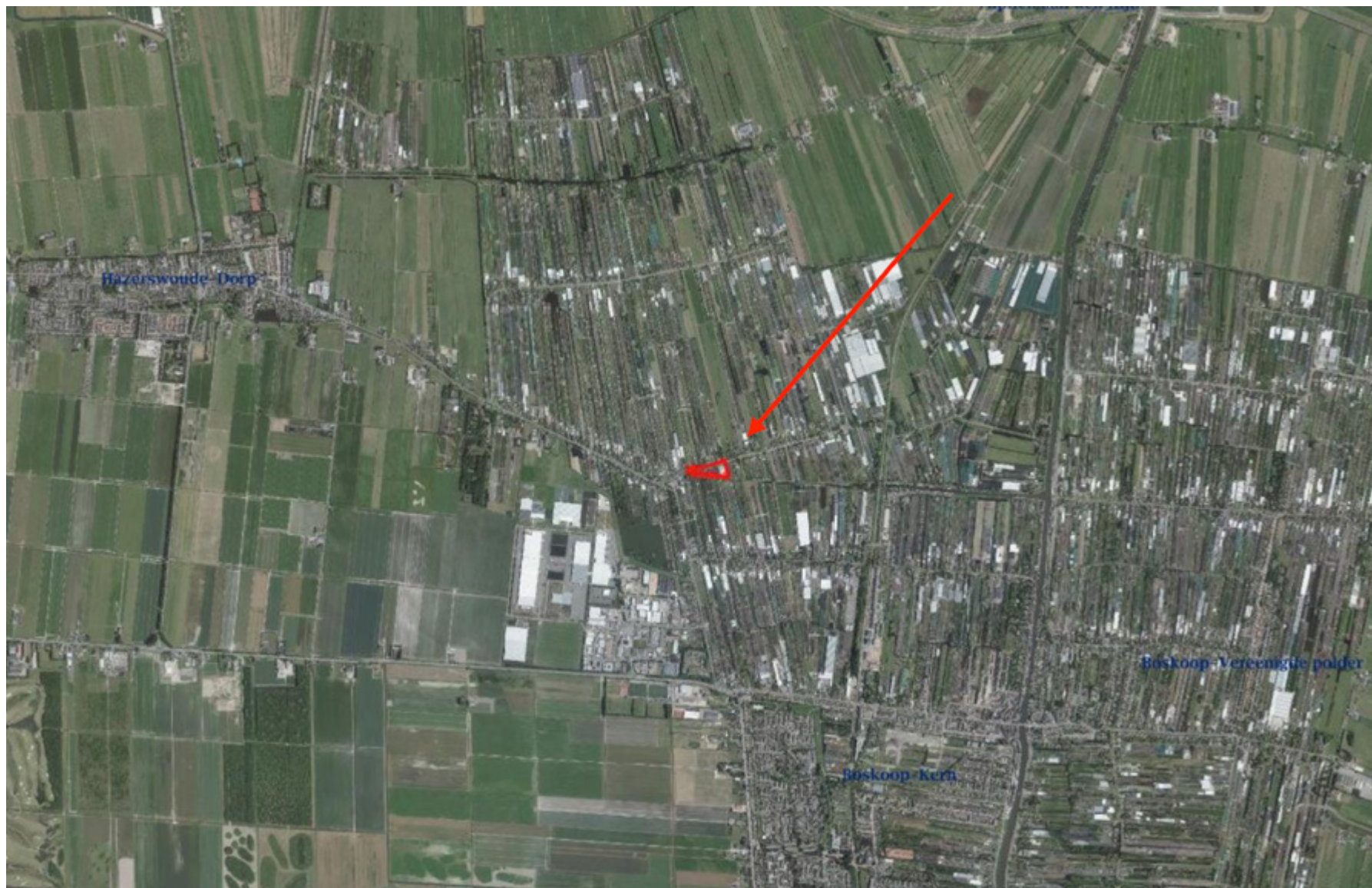
Op 23 februari 2005 is daarom de zgn. AMvB art. 75 van de Ff-wet in werking getreden. Dit “Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Ff-wet en enkele andere wijzigingen” is geregeld dat voor bepaalde diersoorten en activiteiten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Natuurbescherming valt op dit moment onder het ministerie van Economische Zaken.

Het uitgangspunt van de wet is: “Nee, tenzij...”: er mag geen schade worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Hierbij geldt dat de wet bedoeld is om populaties te beschermen, niet individuele planten en dieren. Wel kan door het bevoegd gezag gehandhaafd worden op het niveau van het individu indien geen natuuronderzoek is uitgevoerd en er geen maatregelen zijn getroffen om eventuele schade te beperken of te voorkomen.

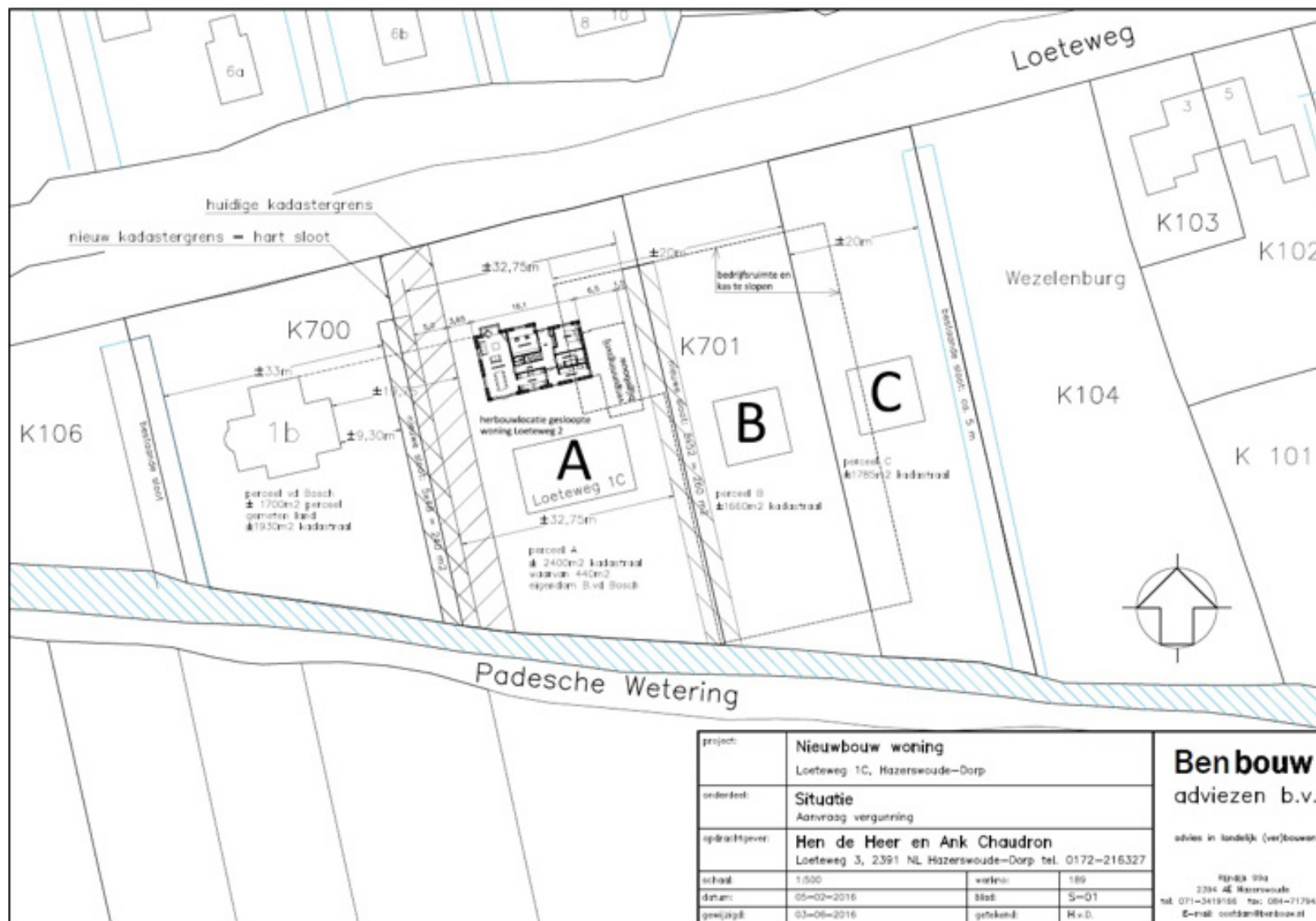
De mate waarin soorten beschermd dienen te worden, is in de folder “Buiten aan het Werk”(lit. 1) van het toenmalig ministerie van LNV weergegeven middels 3 tabellen (zie ook bijlage 1), te weten 1: Algemene soorten, 2: Overige soorten en 3: Soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB. Deze tabellen zijn gerangschikt in mate van bedreiging van de soort, voor een soort uit tabel 3 zijn dus veel meer beschermende maatregelen vereist dan voor een soort uit tabel 1.

Een relatief nieuw instrument binnen de Ff-wet is de zogenaamde “gedragscode” waarin een belanghebbende aangeeft op welke wijze omgegaan wordt met beschermde soorten. Wanneer deze gedragscode wordt goedgekeurd, hoeft –wanneer volgens de gedragscode wordt gewerkt- minder vaak een ontheffing voor werkzaamheden te worden aangevraagd. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft twee gedragscodes uitgebracht, namelijk de: ‘Gedragscode Flora- en faunawet Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting’ en ‘Gedragscode Flora- en faunawet bestendig beheer en onderhoud groenvoorzieningen’. Het staat een ieder vrij om te werken volgens om het even welke goedgekeurde gedragscode. Deze is dus niet organisatiegebonden.

Bijlage 3: Locatie

Bijlage 4: Kaart werkzaamheden

ONDERZOEK, RAPPORTAGE & FOTOGRAFIE DNATUUR

Arjan van Duijvenboden • 06 448 103 72 • arjan@dnatuur.nl

www.dnatuur.nl

OPMAAK BLUE ROBIN DTP, KATWIJK

Arnold Meijer • 06 135 98 079 • arnold@bluerobin.nl • www.bluerobin.nl